

בעניין:

1. אטל רגב

2. חנינא רגב

ע"י ב"כ עוה"ד עודד מצקין ו/או מאיר הפלר ו/או
מירב פלח-לב ו/או איתי הפלר
מדרך העצמאות 57, חיפה
טל' 04-8521343 פקס' 04-8538003המעוררים

- נ ג ד -

1. בנק ירושלים בע"מ

2. אברהם סנדומירסקי (משיב פורמלי)

3. כלאס לס נכסים והשקעות

4. לוי בהן

5. אליקים סלע

6. אליהו פורס

המשיביםעיקרי טיעון

עיקרי טיעון אלו ייטענו בהרחבה, ותינתן בהם התייחסות לפסק הדין המשלים שניתן ביום 13.12.2009 (להלן: "פסק הדין המשלים"), שהעתקו צורף לבקשה לתיקון ערעור, שהתקבלה.

פסק הדין הראשון מיום 14.10.07 ייקרא להלן: "פסק הדין הראשון ו/או פסק הדין".

א. לאקרא פסק הדין הפני נראה כי נשא המסי שהוביל לפסיקה השלויה בפסק הדין הראשון:

1 פסק הדין הראשון מבוסס ברובו על קביעת כבוד השופטת קמא לפיה עדותם של התובעים, לא הייתה אמינה עליה, וכי הנתבעים ידעו ידוע היטב את פרטי ומהות העיסקה בה נקשרו, ראה לעניין זה דבריה בסעיף 38,39 לפסק הדין שם היא קובעת שעדותם של המערערים הייתה בלתי אמינה, מתחכמת ומתחמקת...

2 והנה בפסק הדין המשלים, שניתן לאחר חקירתו של סנדומירסקי, שהוא עד מרכזי בפרשה, משנה כבוד השופטת קמא את קביעתה החד משמעית וקובעת בלשון שאינה משתמעת לשני פנים שהמערערים הונו והוטעו וכי לא הבינו כלל את פרטי העיסקה עליה תתמו ואלו דבריה:

• "התובעים אכן נפלו קורבן למעשה תרמית..." (סעיף 23 לפסק הדין המשלים).

• "הגעתי לכלל מסקנה כי עניתי במידת מה בעת שפרשתי את תשובותי של התובע - באשר לפרטי העסקה, ככאלה שמלמדות על התחמקות והתחכמות". (סעיף 24 לפסק הדין המשלים).

- **"שיניתי את דעתי ואני סבורה נעת כי מדובר בתמימות ולא בהיתממות וזכי התובעים,** חרף גילן היו בבחינת תינוקות, כפי שהיטיב לתאר מד סנדומירסקי עצמו". (סעיף 25 לפסק הדין המשלים).
- **"תמימותם הרבה של התובעים היא שהפכה אותם למרף קל בידי סנדומירסקי ובידיו של** מד לוי, והתובעים, אכן, נפלו בפח" (סעיף 26 לפסק הדין המשלים).
- **"מעדותו של סנדומירסקי ברור כי ידע היטב שהתובעים אינם מתמצאים בנבכי** **העסקה שנרקחה על חשבונם** ודי להם בכך שהסכום שבקשו הועבר לידיהם, והם מצידם הפקידו באופן סדיר את תשלומי החזר לחשבון שפרטיו נמסרו להם סנדומירסקי העיד שהתובעים הם בגדר "תינוק שלא יודע לשאול", ואף גיחך כשנשאל אם הציג לתובעים מסמכים של החברה, כשהוא מבהיר באופן שאינו משתמע לעני פנים, כי ברור היה לו שהתובעים אנשים פשוטים שאינם יכולים לרדת לפרטי העסקה". (סעיף 37 לפסק הדין המשלים).

3 לפיכך, ומאחר וכבוד השופטת קמא חזרה בה מקביעתה, לגבי חוסר אמינותם ומהימנותם של המערערים וקבעה כי המערערים לא ידעו על מה הם חותמים, וכי לא התמצאו בנבכי העסקה המורכבת שנרקחה להם, הרי שלא נותר אלא להפנות אצבע מאשימה לבנק ולעו"ד פורס - עליהם הייתה מוטלת החובה המשפטית והמוסרית, להסביר למערערים, שהם חקלאים המתפרנסים מחקלאות, כי:

- הם ממשכנים את כל רכושם, ואת מקור פרנסתם, לטובת הלוואה שאת מרביתה (\$234,000) נטלה חברה שלא הכירו ולעולם לא יכלו להכיר.
- כי הם "שותפים" של חברת כלאס לס, למטרת ביצוע עסקאות בחו"ל מבלי שידעו דבר אודות השותפות הזו.
- כי בפועל נלקחו 300,000 דולר ולא רק 64,000 דולר כשם שסברו, ושהיתרה 234,000 דולר נלקחה ע"י לוי וסנדומירסקי.
- להסביר להם שהמשכנתא שנרשמה על המשק, תיוותר עד אשר יוחזרו כל 300,000 הדולרים שנלקחו בפועל, ולמרות שאין להם שליטה על החזר זה וכו'...

ג. אלה בית המשפט קמא כאס 960 אק 9'10 @ 09/10 מאת פ"ת:

4 בפסק דינה הראשון של כבוד השופטת קמא מיום 14.10.07 קבעה כבודה כי היא נוטה לקבל את עמדתו של פורס, שטען כי הסביר למערערים את פרטי העסקה, וכך נאמר בפסק הדין הראשון, בסעיף 49,50 :

"בנסיבות אלה אני מעדיפה את גרסת פורס, שהעיד כי הסביר למערערים...אמנם עדויות נציג הבנק כמו גם עדותו של פורס עצמו מעלות תמיהות לא מעטות (למשל בדבר הברור השטחי שנעשה הבנק, לגבי מצבו הכלכלי של סנדומירסקי, וסירובו של פורס לפרט עסקאות אחרות שנעשה בעבור סנדומירסקי)..."

5 כבודה אפוא לא קבעה שהיא מאמינה לעו"ד פורס, אלא שהיא מעדיפה את עדותו על פני עדותם הבלתי אמינה לכאורה של המערערים, אך כעת לאחר שניתן פסק הדין המשלים בו נקבע שעדותם של המערערים אמינה וכי המערערים לא התמצאו **"בנבכי העסקה שנרקחה על חשבונם"** אין מנוס מלקבוע שפרטי העסקה לא הובהרו למערערים ע"י עו"ד פורס ו/או ע"י הבנק, וכי עדותו של פורס היא זו הלוקה בחוסר אמינות.

6 בסעיפים 32,36 לפסק הדין הראשון, ציינה כבודה כי היא פוטרת את הבנק מאחריות בין היתר, כיוון שהמערערים, היו "מלווים ע"י עורך דין מטעמם - עו"ד פורס ומתוקף תפקידו וחובתו ע"פ חוק היה עליו להסביר לתובעים את משמעות החתימתם על משכון של זכויותיהם בנחלה". קיימת אפוא קביעה ברורה שעו"ד פורס ייצג את המערערים וכי היה עליו להסביר להם ע"פ חוק את פרטי העסקה, ומשלא עשה כן הוא חב לפצותם בגין מלוא נזקייהם.

7 המערערים העידו לאורך ההליך כולו כי עו"ד פורס לא עדכן אותם בפרטי העסקה המורכבת וכי כל שידעו זה שהם לווים 64,000 דולר וממשכנים את נחלתם עד לסכום של 300,000 דולר למקרה שירצו ליטול הלוואה נוספת בעתיד. הם לא ידעו שהם שותפים בחברה כלשהיא וכי הם ערבים לסכום נוסף של 234,000 דולר שנלקחו בפועל ע"י חברת קלאס לס...

ואלו הדברים שרגב אמר בחקירתו מיום 7.7.09 (המצורפת כנספת 44 לתיק המוצגים) שנקבע לגביה שהייתה אמינה, המעידים על אחריותו והתנהלותו של עו"ד פורס:

• "ישבתי אצל עו"ד פורס לאחר שישבנו בבנק ולאחר שישבתי אצלם והם הכניסו לי ניירת מפה ומשם ודחפו לי משהו כל רגע והצליחו במרמה להכניס לי את הניירות האלה.... עכשיו אני יודע שרימו אותי" (ע' 44 ש' 25).

"בבנק גם אם הייתי רוצה לקרוא לא הייתי מסוגל....ישבתי שם עם עו"ד וסמכתי עליו שהוא לא יתן לדברים לא חוקיים להתקיים, לא מקובלים" (ע' 44 ש' 30).

"אני לא משפמן, ישבתי עם עו"ד וחשבתי שעו"ד הוא אדם שאמון על החוק ואני יכול לסמוך עליו" (ע' 48 ש' 3).

"אני בפירוש שאלתי את העו"ד בבנק למה 300 אלף דולר לא ידעתי שזה ערבות בכלל" (ע' 45 ש' 2).

"הוא (עו"ד פורס) אמר שהבנק נותן לי טוח ביטחון, סמכתי על עורך הדין והוא הסביר לי את זה". (ע' 55 ש' 20).

"חתמתי אצל עו"ד שמולו עשיתי את החתימות של הבנק. הוא אמר לי שנבוא להשלים במשרדו וכך הבנתי שזה הולך. אני לא מבין בזה. אם חשאל אותי על עגבניות את אענה כך" (ע' 55 ש' 15).

"כשישבנו בבנק היו לי שאלות. את השאלות אמר פורס תבוא אלי ונסריר את העניין. הכוונה לשאלות למה 300 אלף דולר?מתי אני יכול לצאת מההלוואה, הם אמרו שזה לא פה אלא במשרד, ולקחו את כל הקבוצה והכנופיה הזו וישבו במשרד" (ע' 50 ש' 11).

8 זאת ועוד עו"ד פורס הוא זה אשר הכין את ההסכמים השונים וראה לעניין זה דבריו של סנדו בע' 20 ש' 7 לחקירתו, שם הוא מודה שעו"ד פורס הכין את חוזה השיתוף, על סמך נתונים שהוא ולוי מסרו לו, והעובדה שההסכם הוכן ונחתם, אצל עו"ד פורס, מחזקת הטענה שהוא היה שותף ישיר ופעיל בכל מעשה ההונאה ו/או לא פעל בשקידה הראויה כדי להגן על המערערים שהאמינו בו וסמכו עליו.

9 אין להתעלם מהעובדה שאין זו העיסקה הראשונה שמבצע עו"ד פורס עבור לוי וסנדו, לגביהם נקבע כי "בהחבלות הפילו ברשתם את התובעים" (סעיף 43 לפסק הדין המשלים), ולעניין זה ראה עדותם של לוי וסנדו בהליך המשלים:

• סנדו העיד כי הכירו היטב את עו"ד פורס וכי זה היה עו"ד של החברה, איתו עשו עיסקאות הלוואה נוספות (ראה ע' 19 ש' 31-22 לפרוטוקול מיום 1.4.09. נספח פרו 19 לתיק מוצגים).

• לוי הודה שמשרדו של עו"ד פורס מצוי בבניין שבו מצוי משרדו שלו (ראה תשובה לשאלה 32, נספח תשובות לשאלון לתיק מוצגים).

10 שגה אפוא בית המשפט קמא בקביעותו בסעיף 4 לפסק הדין, שהם למעשה הבסיס לפסק הדין כולו, שהרי כעת אין חולק שהמערערים לא היו מודעים לפרטי העסקה ומעולם לא חתמו מרצון ו/או מידיעה על הסכם שיתוף מופרך באורך חצי עמוד ממנו עולה כי החברה ורגב "בצעו עסקאות בחו"ל וכי הרווח והתשואה יחולקו בין הצדדים..." - ולכן אם הבסיס עליו מושתת כל פסק הדין אינו, אזי פסק הדין כולו מוטעה ויש לבטלו.

בעניין זה תועלה התחייה: מדוע ייכנסו המערערים (חקלאים בנשמתם שלא יודעים ולו לאיית את המילה נדל"ן) לשותפות בהסכם של חצי עמוד ויסכימו למשכן את נחלתם בהסתמך על אותו חצי עמוד?

11 **לסיכום ייטען כי עו"ד פורס**, בהיותו מיצגם של המערערים חב כלפיהם חובת זהירות מושגית וחובת זהירות קונקרטית, חובות שהופרו על ידו. (ע"א 751/89 מוסהפור נ' שוחט, פ"ד מו(4) 529).

חובתו זו של עו"ד פורס, מקבלת משנה תוקף בענייננו שהרי עסקינן בשיעבוד ביתם ומקור פרנסתם של המערערים ולעניין זה ראה ע"א 2625/02 סילביו נחום - עו"ד נ' רחל דורנבאום, ואח' שם נקבע כי "הסלת חובת זהירות במקרים כאלה תואמת את המדיניות השיפוטית הראויה, כחלק מהצורך להגן על המתקשרים - עבורם מדובר בעסקה יוצאת דופן. צורך זה מתעצם במיוחד לאור חשיבות בית המגורים לאדם ולאישיותו. ....".

12 מעשיו, מחדליו ו/או רשלנותו של עו"ד פורס בכל הנוגע לטיפול בתובעים הינם חמורים ומהווים פעולות בניגוד לחובת הזהירות והאחריות, ההגינות ותום הלב החלים עליו.

השיא של התנהלותו הקלוקלת הוא ב"יצירתו" כפי שבאה לידי ביטוי במסמך הקרוי "הסכם שתוף". הסכם של תשע (!) שורות, הקושר את המערערים בשותפות לעסקי נדל"ן בחו"ל, כשהמערערים הינם חקלאים פשוטים שכל חפצם היה לקבל הלוואה של 20,000 דולר כדי להחזיר חובות.

חוזה השיתוף מדבר על בצוע עסקאות בחו"ל לפי הכרעותיה של החברה ללא חובת התייעצות עם המערערים ולמרות שהמערערים הם שנותנים את המימון. עו"ד פורס לא הזהיר את התובעים מסיכונים של עסקה שכזו ומכך שכספם וגורל משקם, שוב אינו בידם אלא בידיו של אדם חסר יכולת כלכלית, שפורס הכירו היטב עוד קודם לעסקה הזו.

13 עו"ד פורס, שהינו עד מיומן, אמנם טען בחקירתו כי הסביר לתובעים בבנק את תוכן המסמכים עליהם הם חותמים, אך אין להתעלם מהעובדה שעדות זו הייתה כדי "להציל את עורו" ללא כל עדות מסייעת ולמרות שטען שהסבר למערערים היה בנוכחות פקידת הבנק שהחתימה את התובעים. (תמוה מדוע אותה פקידה לא הובאה לעדות מסייעת!?)

בעניין זה מבוקש לפעול לפי הכלל הקובע כי "אם (צד) נמנע מהבאת ראיה רלבנטית שהיא בהישג ידו ואין לכל הסבר סביר ניתן להסיק, שאילו הובאה הראיה היתה פועלת נגדו..." (ראה ע"א 55/89 קופל נ' טלקאר פ"ד מ"ד (4) 595).

14 זאת ועוד, אין כל היגיון בכך שלמרות שעו"ד פורס הסביר לתובעים כי הם מסכנים אם כל רכושם, ומקור פרנסתם, הם הסכימו לפעול בניגוד לעצותיו, לפיכך ולאור הקביעה בפסק הדין המאוחר, הרי שיש לקבל את גרסתם של המערערים לפיה עו"ד פורס לא הסביר להם דבר ולא הזהיר אותם, ולחייבו במלוא הנזקים שנגרמו להם עקב התנהלותו הקלוקלת.

6. ... *שגה בית המשפט קמא בכך שחתה את 6 סלנות הא סטטיס כלפי רגב :*

15 בסעיפים 23-29 לפסק הדין הראשון מצטטת כבוד השופטת קמא פסיקה עניפה הקובעת כי על הבנק מוטלת חובת גילוי, לגלות "פרטים מהותיים" וכן להסבר את פרטי העסקה לערב כדי למנוע הטעייתו.

ראה סעיף 27 לפסק הדין שם קבעה כבודה כי "מכח חובת הגילוי מוטלת על הנושה חובה למסור לערב, לפני כריתת חוזה הערבות, פרטים הנוגעים הן לחיוב העיקרי והן לשיעור הריבית ולהיבטים אחרים, כגון מעמדו של הערב", מה שלא נעשה בענייננו.

16 לפיכך, משאין כעת מחלוקת שהמערערים לא היו בקיאים בפרטי העסקה, לא בפרטיה המהותיים ולא בפרטיה השוליים, הרי שברור הוא שהבנק לא מילא את חובתו החוקית, ו/או לא התנהל ע"פ נורמות ההגיונות הבסיסיות בהן הוא מחויב.

17 אין להתעלם גם מהעובדה שעדותו של הבנק בהליך הראשון לא הייתה מהימנה, והרי טענתו של העד מטעם הבנק שלא הכיר את סנדו וכי זו העיסקה הראשונה בניהם - אינה נכונה ואלו היו דבריו של סטיוארט העד מטעם הבנק בעי 43 ש' 10-3 לחקירתו מיום 11.02.07: "זו העסקה הראשונה שלו (של סנדו) למיטב ידיעתי". "בבנק לא הכירו אותו קודם למיטב ידיעתי", "סנדו בא בהמלצת בנקאי מחו"ל".

כאשר מנגד לוי וסנדו העידו בתליך המשלים כדלקמן:

- סנדומירסקי בעי 9' ש' 29 לחקירתו מיום 1.4.09 אמר: "הקשרים שלי עם בנק ירושלים היו יוצאים מן הכלל, ברמות של מונכלים...יכולתי לקבל כל משכנתא שאני רוצה"

- לוי בסעיף 1 שורה 7 לשאלון שנשלח אליו השיב: "סנדומירסקי אף התפאר בפני כי יש לו קשרים מצוינים עם בנק ירושלים, באמצעות איש קשר שלו משוויץ...".

18 מהאמור לעיל עולה אפוא כי טענה כבודה באיזון אותו ערכה בסעיפים 36 לפסק הדין, שהרי לאור הפסיקה המצוטטת בסעיף 24 לפסק הדין יש לאזן בין "ההגנה על לקוחות", לבין "האינטרס הציבורי ביציבות ובוודאות המערכת הבנקאית", ונדמה כי בתיק זה האיזון נוטה בברור לטובת המערערים, שהרי אין מחלוקת שהמערערים קבלו לידיהם רק 64,000 דולר כאשר מנגד משכנו את משקם להלוואה בסכום של 300,000 דולר, כשהם אינם יודעים מי נטל את ההפרש, וכשהם למעשה ערבים להלוואה שנטלה חברה, והם לא הלווים כשם שסברו.

19 שגתה כבודה אפוא, עת לא שקלה במכלול השיקולים את העובדות ו/או הטענות הבאות:

- הבנק התרשל ו/או לא מילא חובתו כלפי המערערים עת לא ברר מי היא החברה, מה עסוקה, מה מטרת ההלוואה, מי הוא סנדומירסקי, מה איתנותו הכספית מה ערבויות הוא מעמיד לבנק, מה היא התכנית העסקית שבעקבותיה מבקשים את ההלוואה ועוד ועוד.

חובתו של הבנק מתעצמת נוכח היות מענה של החברה אי שם באיי הבתולה, נוכח העובדה שבעלי החברה היא חברה אחרת מאיי הבתולה, שאיש אינו יודע מהם בעלי המניות בה, ונוכח ידיעת הבנק שברצון סנדומירסקי לעשות עסקאות במזרח אירופה, עסקאות שהבנק עצמו לא נוהג להשתתף בהן (עדות עובד הבנק עמוד 45 מול 5).

- הבנק התרשל עת לא ברר פרטים גם אודות סנדומירסקי, שאין לו נכסים או כספים בארץ, ואשר החשבון שמשכן לעיסקה היה נטול כספים, ולגלותם למערערים, ואם הבנק אכן הכיר את סנדומירסקי וידע אותות מעלליו ו/או חובותיו הרי שיש לראותו כמי אשר עצם את עינו.

- הבנק ידע או צריך היה לדעת שהמערערים הם הדיוטות ולכן חלה עליו חובה כפולה או מכופלת.

- הבנק, לעומת לקוחותיו וערבייו הינו בעל הקשרים והכוחות לברר את כל העניינים הנוגעים לעסקיו. הוא יכול וחייב לברר כל פרט על חייביו, טיבם ורכושם. בנק סביר דורש תכנית עסקית של החברה הלווה, דוחות חשבונאיים, ורק אז מלווה כספים.

- הרשקוביץ, העד של הבנק העיד כי הבנק לא ביצע כל בדיקה וכי למעט-אם בכלל- שיחת טלפון לאיש כל שהוא שיש לו בנק בוינה, הוא לא ברר על סנדו ולא כלום למרות שהנסיבות זעקו לשמים.

עסקה תמוהה זו הייתה צריכה להדליק "אורות אדומים" בבנק והיה עליו לבדוק אותה לעומק ולהסביר למערערים שהם בסה"כ ערבים, מהו גודל הסיכון שהם נוטלים על עצמם.

- הבנק התנהל בחוסר תום לב מוחלט כשהוא מתעלם מחובותיו ע"פ חוק, וכל שהיה אכפת לו זה שיש שיעבוד של הנחלה, דהיינו שכספו מובטח, ולו במחיר אובדן כלכלי ונפשי של משפחה שלמה.

- הבנק התרשל לפחות ברמה של פזיזות ועצימת עינים ועליו לשאת את התוצאות של מעשיו.

- ישנו קשר סיבתי חד וברור בין רשלנות הבנק ובין נזקי המערערים. אלמלא רשלנותו של הבנק, לו היה הבנק פוקח את עיניו הרי הוא לא היה נותן לחברה את החלואה ולא היה נותן לסנדו ולו פרוטה אחת.

20 כבודה המעיטה מחובתו של הבנק כפי שזו קבועה בפסיקה ובחוק הבנקאות (שרות ללקוח), 1981, הקובע חובות חד משמעיות המוטלות על הבנק לגלות את פרטי העיסקה, בפרט כאשר עסקינן בהדיוטות וראה לעניין זה:

סעיף 3 שבותרתו איסור הטעיה קובע:

3. לא יעשה תאגיד בנקאי - במעשה או במחדל, בכתב או בעל-פה או בכל דרך אחרת - דבר העלול להטעות לקוח בכל ענין מהותי למתן שירות ללקוח (להלן - הטעיה); בלי לגרוע מכלליה האמור ידאו ענינים אלה כמהותיים:

(1) המהות והטיב של השירות;....

סעיף 4 שבותרתו איסור פגיעה בנסיבות מיוחדות קובע:

לא יעשה תאגיד בנקאי - במעשה או במחדל, בכתב או בעל-פה או בכל דרך אחרת - דבר שיש בו משום ניצול מצוקתו של לקוח, חולשתו השכלית או הגופנית, בורותו, אי-ידיעתו את השפה או חוסר נסיונו, או הפעלת השפעה בלתי הוגנת עליו, הכל כדי לקשור עסקה על מתן שירות בתנאים בלתי סבירים או כדי לתת או לקבל תמורה השונה במידה בלתי סבירה מהתמורה המקובלת.

סעיף 5 שבותרתו גילוי נאות קובע:

5. (א) הוגיד רשאי, לאחר התייעצות עם הועדה המייעצת ובאישור שר האוצר לקבוע בכללים חובה על תאגידים בנקאיים, לפי הפירוש והדרך שנקבעו בהם -

(1) לגלות ללקוחותיהם כל פרט מהותי לגבי תכנון, היקפו, תנאיו ומחירו של שירות שהם נותנים והסיכונים הכרוכים בו;

(2) לציין פרטים מסויימים בכל פרסום שלהם בדבר שירותיהם;

21 שגה אפוא בית המשפט קמא בכך שקבע שהבנק לא הטעה את המערערים, שהרי התנהלות הבנק, מחדליו ו/או רשלנותו עת לא ברר פרטים למרות התהיות הרבות, כמוה כהטעיית המערערים. בע"א 5263/03 נקבע כי אי גלוי במקום שקיימת חובה לגלות, הוא הינה בגדר הטעיה ולכן חל בענייננו סעיף 14(א) לחוק החוזים חלק כללי ועל כן דינו של החוזה להתבטל. (ראה ה גס ע.א. 1304/91).

- 22 שגה בית המשפט קמא בקבעו שכיוון שהמערערים היו מיוצגים והגיעו לבנק עם פרקליטם (עו"ד פורס), הרי שיש בכך כדי לפטור את הבנק. חובה זו מוטלת גם על הבנק כל העת בין אם ישנו פרקליט ובין אם אין כזה.
- 23 שגה בית המשפט קמא בכך שלא נתן נפקות לעובדה שהוא עצמו קבע, לפיה ההודעה על אי פרעון החוב ע"י החברה, נשלחה למערערים לאחר זמן רב מזה הקבוע בחוק.
- 24 שגה בית המשפט בקובעו "שאדם מוחזק כמי שיודע תכנו של מסמך שעליו הוא חותם". קביעה זו אינה סבירה לאור מורכבותם ואורכם של מסמכי הבנק הקשים להבנה גם לטובי המשפטנים - לא כל שכן להדיוטות.
- גם אם היה נתן למערערים כל הזמן שבעולם לקרוא את מסמכי הבנק, היה בלתי אפשרי להם להבין את תכנם ובודאי לא היו מבינים את התוצאות הנובעות מהם, לא כל שכן כאשר כל שהותם בבנק היתה כעשרים דקות, ובמיוחד נוכח עדותו של עו"ד פורס (עמ' 51 לפרוטוקול) שלו עצמו דרושות כעשרים דקות לקריאת כל מסמך וזאת ללא הזמן הדרוש להפנמת תכני המסמכים ותוצאותיהם. והיו שם הרבה מסמכים.

לחילופין שגה בית המשפט קמא גם בכך שלא קבע שהמערערים הנם בבחינת ערב יחיד וכי על הבנק היה לנהוג כלפיהם בהתאם.

25 משהתברר שהמערערים ערבים ולא לזוים הרי שיש לראותם כערב יחיד, וחובה על הבנק לפעול כלפיהם באופנים הקבועים בחוק הערבות, וראה לעניין זה הסעיפים הבאים בחוק הערבות שכולם לא קוימו:

- סעיף 22 שכותרתו "חובת גילוי" הקובע כי חובה על הנושה לגלות לערב את כל פרטי העיסקה, וסעיף 23 לחוק קובע כי אם לא נעשה כן אזי ניתן אפילו לבטל את הערבות.
- סעיף 27 קובע כי לא יחלו הליכי גבייה כנגד הערב כל עוד לא מוצו הליכי הגבייה כנגד החייב, והרי בענייננו לא נעשה דבר כנגד החברה. אין כל פסק דין כנגדה.
- סעיף 26 קובע כי חובה על הבנק להודיע לערב תוך 90 ימים אם החייב לא מקיים את חיוביו ולא משלם לבנק תשלומים חודשיים ובענייננו ההודעה נשלחה למערערים שנה ותשעה חודשים לאחר מכן!
- סעיף 24 הקובע כי יש למסור לערב עותק מהחוזה לעיונו לפני החתימה וכן עותק חתום לאחר החתימה והרי המערערים לא קיבלו מהבנק עותק חתום לאחר החתימה, ובנוסף לא נתן להם שהות סבירה לעיין במסמכים. הצדדים היו בבנק כחצי שעה מכסימום. כמות המסמכים משתרעת על כ-31 עמודים כתובים בצפיפות ועל חלקם, שתי עמודות מודפסות באותיות קטנטנות בעמוד אחד. אפילו עו"ד פורס העיד שדרושים לו 20 דקות למסמך כדי להפנים את תכנו של מסמך אחד...

26 היה והבנק יטען כי המערער אינו ערב יחיד, כיוון שקיים שהערב שותף של הלווה, לאור קיומו של הסכם השיתוף, הרי שיש בטענה זו כדי להבהיר ולחזק הטענה בדבר הקנונייה, שהרי, כעת ברור מדוע הוכן ונחתם הסכם שותפות בן 9 שורות, וזאת ככל הנראה לבקשת הבנק, וכדי למנוע מהמערער טענה בדבר היותו ערב יחיד.

לפיכך גם אם הבנק לא היה שותף לקנונייה, הרי שהוא התרשל בכך שאישר ו/או הסכים לקבל הסכם שותפות כה לקוני והזוי, ולא וידא שהמערערים אינם יודעים אודות קיומו.

27 לסיכום ייטען כי הבנק הפר חיוביו ע"פ חוק ו/או התרשל ו/או עצם עיניו עת נתן הלוואה לתאגיד עלום מאיי הבתולה, תאגיד ללא כל הון, רכוש או זכויות, ללא שהוא מבקש לעיין בדוחות חשבונאיים. כך גם הבנק התרשל ו/או פעל בניגוד לחוק, עת לא טרח לספר עובדות אלו למערערים.

התנהלותו זו מחייבת אותו לפצות את המערערים על כל נזקיהם ו/או לחייבם לבטל את הערבות בין אם מכת חוק הערבות המצוטט לעיל ובין אם מכת חוק החוזים, עקב טעות ו/או הטעייה ו/או חוסר תום לב בניהול משא ומתן...

ד. שגה בית המשפט קמא בדחותו את התביעה נגד סלע:

28 סלע היה המתווך, וזה אשר פרסם מודעות הלוואה בעיתונים של המושבים וזה הפנה את המערערים ללוי ולסנדו.

29 סלע היה זה אשר פרש בפני המערער את תנאי הלוואה, והבטיח כי זו תהיה במסגרת החוק, דהיינו בבנק ולא בשוק האפור, ולאחר שהמערער הבהיר שהוא אינו רוצה ליטול הלוואה בשוק האפור. סלע דרש תמורת תיווכו סך של 10% מערך הלוואה.

30 תשובתו של לוי לשאלון שהוצג לו (תשובה 1) מלמדת כי סנדו הציע ללוי להקים עימו שותפות ובקש שלוי יפנה אליו לקוחות שמעוניינים להשקיע בחו"ל, ולכן פנה לסלע כדי שזה שיפנה אליו לווים פוטנציאליים, וסלע הפנה את רגב ללא שהוא מיידע אותם שהתוכנית היא להפוך אותם למשקיעים בחו"ל.

31 סלע אפוא, היה מעורה בכל פרטי העסקא ולא גילה את אגנם של המערערים בדבר ה"עוקץ" הנרקם נגדם מקום שהייתה עליו החובה, כמתווך לגלות למערערים פרטים אלו, ולכן גם הוא שותף ואחראי לנזקים שנגרמו להם.

ה. סיכום:

32 מהאמור לעיל עולה ברור כי הבסיס לפסק הדין הראשון שגוי ולכן יש לבטלו ולקבוע כי המשיבים התרשלו ו/או פעלו בניגוד לחוק ולכן יש להורות כדלקמן:

- לקבוע שחובם של המערערים לבנק אינו עולה על סכום של \$64,000 ולאור התנהלות הבנק, יש לקבוע שווי זה ליום עשית העסקה ולא לחשבה לפי ריביות בנקאיות למיניהן
- לקבוע שהסכם הערבות בטל מכח סעיף 23 לחוק הערבות ו/או מכח סעיפים 12, 14(א), ו-15 לחוק החוזים חלק כללי על שהבנק הטעה את המערערים לחשוב שהם נוטלים הלוואה בעוד שהחתימם על מסמכי ערבות;
- לקבוע שהמערערים מופטרים מערבותם לאור הוראות חוק הערבות שלא מולאו ע"י הבנק ולא ע"י עו"ד פורס;
- לקבוע שעו"ד פורס לא מלא את חובותיו כלפי המערערים, שלא נהג עמם ביושר ובתום לב שהתרשל בכל הכרוך בטפול בהם וכי עליו לפצותם בגין כל הנזקים שנגרמו עקב התנהלותו הקלוקלת.
- לקבוע שסלע הוא חלק מהקנוניה שפגעה במערערים ועל כן עליו לשאת בנזקיהם;

עוד יתבקש בית המשפט להטיל על הנתבעים את הוצאות המשפט ואת שכר פרקליטם של התובעים.

מירב פלח-לב, עו"ד
ב"כ המערערים